

شناسایی تهدیدهای عضویت خانواده‌ها در شبکه‌های اجتماعی شهرستان کرمانشاه از دیدگاه کارشناسان

نادر نادری^۱

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۴/۲۶

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۷/۱۳

از صفحه ۵۷ تا ۸۲

پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی، سال سیزدهم،
شماره چهارم (پیاپی پنجاه و دوم)، زمستان ۱۳۹۹

چکیده

مقدمه: شبکه‌های اجتماعی نقش پررنگی در دنیای امروز دارند و نمی‌توان آن‌ها را نادیده گرفت. این مکان‌ها علاوه بر تأثیرات مثبتی که دارند، دارای تأثیرات منفی بر تمام ابعاد زندگی فردی و اجتماعی افراد می‌باشد که این تأثیرات نه‌تنها در سطح خانواده، بلکه در سطح جامعه نیز نمود پیدا خواهد کرد و موجب اختلال در نظم و امنیت جامعه خواهد شد؛ بنابراین نتایج پژوهش از طریق شناسایی تهدیدات این شبکه‌ها بر روابط خانوادگی مردم شهرستان کرمانشاه می‌تواند راهگشای مشاوران و کارشناسان در راستای برنامه‌ریزی بهتر برای نظم و امنیت جامعه باشد.

روش: این پژوهش با رویکرد کیفی و با روش نظریه بنیانی انجام شد. جامعه مورد مطالعه در پژوهش حاضر، کلیه مطلعان کلیدی در زمینه موضوع مورد پژوهش بودند که با استفاده از روش‌های نمونه‌گیری هدفمند با تعداد ۱۲ نفر، اشباع نظری حاصل شد. ابزار گردآوری داده‌ها، فن‌های مشاهده، یادداشت‌برداری میدانی، مصاحبه‌های نیمه‌ساختارمند بود. به منظور تعیین پایایی و روایی، از فن‌های مثلث‌سازی و کنترل اعضا استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج مطالعه نشان دادند که عضویت در شبکه‌های اجتماعی از طریق عوامل نقص در الگوی نقش اعضای خانواده، از بین رفتن اعتماد متقابل بین اعضا، افزایش استرس زوجین، پنهان کاری، طلاق عاطفی و نارضایتی خانوادگی و الگوی نامناسب برای فرزندان بر روابط خانوادگی مردم کرمانشاه تأثیر می‌گذارد.

نتیجه‌گیری: به‌طور کلی، یافته‌ها حاکی از آن است که فعالیت بیش‌ازحد و بدون فرهنگ‌سازی شده در شبکه‌های اجتماعی سبب تأثیرات منفی در روابط خانوادگی می‌شود. از آنجا که افراد در خانواده پرورش می‌یابند، این تأثیرات منفی نظم و امنیت جامعه را نیز به خطر می‌اندازد. یافته‌های این مطالعه دستاوردهای مناسبی برای کمک به سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان به منظور اصلاح و فرهنگ‌سازی مناسب در راستای استفاده صحیح از شبکه‌های مجازی در جهت ارتقای کمیت و کیفیت روابط خانوادگی و در نهایت بهبود نظم و امنیت اجتماعی به همراه دارد.

کلیدواژه‌ها: ارتباطات، روابط خانوادگی، شبکه‌های اجتماعی، شهرستان کرمانشاه، نظریه بنیانی.

۱- استادیار گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران (نویسنده مسئول): N.naderi@razi.ac.ir

مقدمه

بررسی جوامع از گذشته‌های دور تا به حال، نشان‌دهنده این واقعیت است که برخی نیازها از ابتدای خلقت همراه با بشر بوده و در طول زمان از میزان اهمیت آن‌ها تحت‌تأثیر هیچ عاملی کاسته نشده است. یکی از این نیازها، امنیت و آرامش است که نقش به‌سزایی در شکل‌گیری جوامع داشته و وجود آن در هر جامعه‌ای نویدبخش رشد، پویایی، پیشرفت و پایداری نهادها و سازمان‌های اجتماعی بوده است؛ لیکن، امروزه، امنیت با تهدیدات نوینی مواجه شده است که یکی از این تهدیدها، فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی هستند (گروسی و گروسی، ۱۳۹۴: ۴۴). با وجود فواید شبکه‌های اجتماعی، این فضا دارای مخاطرات و تهدیدهای بسیاری می‌باشد که از طرق مختلف امنیت و آرامش فرد و در نتیجه، جامعه را سلب می‌کنند. یکی از راه‌هایی که این فضا از طریق آن بر امنیت جامعه تأثیر می‌گذارد، اثرات منفی و زیان‌بار آن بر نهاد خانواده می‌باشد.

خانواده اساسی‌ترین و نخستین نهاد اجتماعی است که اعضای آن با برقراری ارتباط با یکدیگر و انجام فعالیت مشترک، اهداف مشترکی را نیز دنبال می‌کنند (جعفرزاده‌پور، ۱۳۸۸: ۲۳)؛ اما امروزه، حضور شبکه‌های اجتماعی^۱ در میان خانواده‌ها و اعضای آنان، روابط آنان و به‌مراتب، امنیت اجتماعی را تحت‌تأثیر قرار داده و موجب تغییراتی در رفتار افراد و جامعه شده است (عطایی‌کچویی و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۵۸). این فضای سایبری از یک‌سو، از طریق تأثیر گذاشتن بر افکار عمومی جامعه و از سوی دیگر، از طریق الگوسازی، بر چگونگی رفتار شهروندان تأثیر گذاشته (جعفری و پورپناهی، ۱۳۹۶: ۱۳۳) و بر سلامت روح و روان و حتی جسم کاربران تأثیر منفی خواهد داشت. شبکه‌های اجتماعی نوع جدیدی از ارتباطات اجتماعی را با استفاده از فناوری اطلاعات در فضای سایبر رقم زده‌اند که با سرعت چشمگیر در سراسر جهان در حال گسترش است (موسویان، ۱۳۹۰: ۱۶۲) و جهانی مجازی برای همه افراد ساخته‌اند.

آمار استفاده کاربران برخط (آنلاین) اینترنت در جهان به‌طور عام و ایران به‌طور خاص، نشان‌دهنده روند صعودی استفاده مردم جهان از اینترنت است. به‌طوری‌که این روند در سال ۲۰۰۴ به ازای هر ۱۰۰ نفر، کمتر از ۱۲ نفر بوده و در سال ۲۰۱۵ به ۵۱

نفر رسیده است. این روند در ایران نیز روند صعودی داشته، به طوری که ضریب نفوذ اینترنت در سال ۱۳۸۵ در ایران کمتر از ۱۵ نفر بوده است و در سال ۱۳۹۴ به حدود ۵۵ نفر رسیده است (کارگروه پژوهشی سازمان فناوری اطلاعات، ۱۳۹۴: ۵ به نقل از خجیر، ۱۳۹۶: ۱۱۰). شایان توجه است که ایرانیان یکی از فعال‌ترین گروه‌ها در شبکه‌های اجتماعی شناسایی شده‌اند و زبان فارسی رتبه‌ای بین چهار تا هفت را در میان محبوب‌ترین زبان‌ها در وبلاگ به خود اختصاص داده است (نمک‌دوست، ۱۳۹۱: ۸۱). این شبکه‌ها در کشور ایران به دلیل احساس آزادی در آن‌ها، سهولت دسترسی، تنوع پیام و مخاطب‌محوری، هزینه اندک و... توانسته‌اند توجه مخاطبان را به خود جلب کنند. استفاده این رسانه نوین برای جامعه ایرانی اثرات و پیامدهای ناشناخته گوناگونی خواهد داشت؛ اثراتی که به دلیل نبود شناخت دقیق ظرفیت‌های آن‌ها برای جامعه ایرانی و استفاده بی‌محابا و تقلیدی از آن، شاید امروزه کمتر به چشم آید که به تعبیر مائو دوگان (محقق چینی‌الاصل حوزه سواد اطلاعاتی دانشگاه کلمبیا) اثرات بلندمدتی در جامعه دارد که درعین حال که می‌تواند به رشد ارگانیک جامعه کمک کند، آن را به توموری مبتلا خواهد کرد که ذره ذره بافت فرهنگی و اجتماعی جامعه را به اضمحلال می‌کشد (خجیر، ۱۳۹۶: ۱۱۱).

از طرفی، گزارش‌ها نشان از افزایش حضور جوانان و نوجوان در این شبکه‌های مجازی دارد؛ به طوری که در سال ۲۰۱۱ میزان استفاده دانش‌آموزان یونانی از شبکه‌های اجتماعی ۷۹ درصد گزارش شده و این رقم در آمریکا از ۵۵ درصد در سال ۲۰۰۶ به ۸۰ درصد در سال ۲۰۱۱ رسیده است (سوویدو و همکاران، ۲۰۱۱^۱: ۶۲). این امر می‌تواند نظم و امنیت خانواده و به تبع آن، نظم و امنیت اجتماعی کاهش دهد؛ چرا که خانواده پایه و اساس ساختار اجتماعی بوده و سلامت جامعه و خانواده به هم وابسته‌اند (رحیمی خورشیدوند، ۱۳۸۸: ۲۱)؛ لذا هرگونه آسیب به بنیاد خانواده می‌تواند جامعه را نیز با آسیب‌های جدی مواجه سازد و نظم و امنیت جامعه را به خطر اندازد. همچنین، نوجوانان در برهه سختی از مراحل رشد خود قرار دارند که شخصیت آنان در حال شکل‌گیری است و اگر در نحوه تربیت آنان خللی وارد شود، در آینده می‌تواند جرائم

1- Duggan

2- Szwedо et al

زیادی مرتکب شوند و نظم و امنیت انتظامی جامعه را به خطر اندازند. در کشور ما نیز به نظر می‌رسد نمودار سنی استفاده کنندگان از شبکه‌های اجتماعی رنگارنگی چون فیس‌بوک، وی‌چت، وایبر، واتس‌آپ و تلگرام کاهش یافته است و شاهد حضور بی‌حد نوجوانان و جوانان در بین کاربران اینترنتی شبکه‌های اجتماعی هستیم (رستمی‌نژاد و شوکتی‌راد، ۱۳۹۵: ۱۹۴) که این امر می‌تواند خطر آفرین باشد.

از طرفی، گذر زمان و بررسی‌های بیشتر اندیشمندان علوم اجتماعی نشان می‌دهد دولت مقتدر و کارآمد، به‌تنهایی تعیین‌کننده نظم و امنیت در جامعه نیستند و تمام شهروندان نقش اساسی در این امر دارند. اندیشمندان بر نقش جامعه مدنی و کالاهای جمعی مشابه آن، در ایجاد نظم و امنیت تأکید کردند. در این راستا، بر شبکه‌های اجتماعی، هنجارها، تعاملات در ایجاد طیف وسیعی از ویژگی‌های مثبت و منفی جامعه از جمله اعتماد، امنیت، افزایش جرایم و... تأکید می‌شود (قدرتی و همکاران، ۱۳۸۸: ۸).

در استان کرمانشاه نیز با توجه به فراوانی جمعیت جوان و استفاده گسترده از اینترنت، استقبال از شبکه‌های اجتماعی به‌طور روزافزون در حال افزایش است و استفاده از این شبکه‌ها به‌تدریج از یک تفریح و سرگرمی در میان جوانان به یک ابزار مهم ارتباطی در زندگی امروز و حتی در میان بزرگسالان تا سالمندان تبدیل شده است به‌نحوی که متأسفانه به علت عدم وجود آموزش‌های مناسب و فرهنگ‌سازی صحیح چه‌بسا ممکن است جرائم زیادی از طریق فضای سایبری انجام گیرد که در نهایت، نظم و امنیت جامعه را به خطر اندازند (صالحی‌عمران و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۳) در این راستا، مطالعات مختلف در استان کرمانشاه حاکی از آن است که فضای مجازی، به‌خصوص شبکه‌های اجتماعی، نظم و امنیت اجتماعی در استان کرمانشاه را از طرق مختلف مورد تهدید قرار داده‌اند (حسین‌پور و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۰۳).

با عنایت به موارد مذکور و با توجه به نقش شبکه‌های اجتماعی در توسعه جوامع، در جامعه‌ی ما نیز، در سال‌های اخیر به فناوری اطلاعات و ارتباطات اهمیت و کاربرد زیادی داده شده است؛ به همین دلیل، برنامه‌ریزی برای شناسایی، پیشگیری و کاهش آسیب‌های نوظهور از طریق شناسایی تهدیدهای شبکه‌های اجتماعی در روابط خانوادگی، لازم و ضروری به نظر می‌رسد. حال با توجه به موارد مذکور، سؤال اساسی این پژوهش این

است که عضویت در شبکه‌های اجتماعی چه تهدیدهایی برای روابط خانوادگی مردم شهرستان کرمانشاه دارد؟

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

پیشینه پژوهش

در راستای موضوع مورد پژوهش تحقیقات مشابهی انجام شده است که در زیر به مهم‌ترین آنان پرداخته می‌شود.

- پیرجلیلی و همکاران (۱۳۹۷)، در پژوهشی بیان کردند که عضویت و استفاده زوجین از شبکه اجتماعی تلگرام بدون آگاهی از سواد رسانه‌ای، منجر به تنش در روابط خانوادگی آنان خواهد شد.

- ایران مهر و همکاران (۱۳۹۷)، در پژوهشی نشان دادند که عضویت در شبکه‌های مجازی سبب کاهش روابط و تعاملات خانوادگی، چالش و تعارض فرهنگی، ناسازگاری با خانواده، رفتارهای نابهنجار در محیط خانواده، گسیختگی عاطفی خانواده و افزایش مشکلات خانواده می‌شود.

- نتایج پژوهش حسین‌پور و عرب مؤمنی (۱۳۹۶)، نشان داد که بین شبکه‌های اجتماعی مجازی و هویت نهاد خانواده رابطه معناداری وجود دارد. بدین ترتیب که برخی ویژگی‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی از جمله محیط تعاملی، فضای صمیمی و احساس رضایت، گروه‌ها و اجتماعات مجازی و محتوا و تولیدات شبکه‌های اجتماعی تأثیر غیرقابل‌انکاری بر هویت نهاد خانواده و ارزش‌های این نهاد مقدس دارد.

- نتایج پژوهش انصاری و همکاران (۱۳۹۷)، نشان‌دهنده تأثیر کیفیت و کمیت استفاده از فضای مجازی بر فرهنگ شفاهی خانواده می‌باشد؛ به طوری که با افزایش استفاده از فضای مجازی، کمیت و کیفیت ارتباط شفاهی ناشی از ارتباط افراد در دنیای واقعی و ارتباطات رودررو کاهش می‌یابد.

- نتایج مطالعه گروسی و گروسی (۱۳۹۴)، نشان داد شبکه‌های اجتماعی بر امنیت اخلاقی تأثیرگذار هستند. از بین شاخص‌های ذکر شده در حوزه تأثیر شبکه‌های

- اجتماعی بر امنیت اخلاقی، شاخص اختلافات قومی دارای بالاترین میانگین رتبه و بعد از آن شاخص‌های، تبلیغات ضد دینی و القای شبهات و تهاجم فرهنگی و خودباختگی فرهنگی قرار دارند.
- نتایج مطالعه عدلی‌پور و همکاران (۱۳۹۲)، نشان داد شبکه‌های اجتماعی مجازی به کاهش فعالیت‌های روزانه در محیط خانواده، بی‌اعتمادی والدین به فرزندان و کاهش ارتباطات رودررو با افراد خانواده شده است.
- یافته‌های فلاحی (۱۳۹۵)، نشان می‌دهد که صرف حضور افراد و استفاده آنان از فناوری‌های مرتبط با شبکه‌های اجتماعی نمی‌تواند به آسیب هویتی و پیدایش گسست در نهاد خانواده منجر شود؛ بلکه با شناخت، رعایت و کنترل جوانب ابعاد حاکم بر این پدیده، افراد می‌توانند با حضور در این فضا حمایت‌های نسبی به دست آورند؛ همچنین، میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با سرمایه اجتماعی پیوندی درون خانواده (درون گروهی) رابطه معناداری ندارد، ولی نوع استفاده کاربران در این فضا با احساس تعلق خانوادگی همبستگی معناداری دارد. به نظر می‌رسد احساس کاهش تعلق خانوادگی و سرمایه اجتماعی درون خانواده صرفاً نظر دیگر افراد خانواده است و خود کاربر به کاهش یافتن سرمایه اجتماعی پیوندی خانوادگی خویش در اثر استفاده از این فضا اعتقادی ندارد.
- نتایج مطالعه جوانا کارالهو و همکاران (۲۰۱۵)، نشان داد شبکه‌های مجازی تغییرات کیفی در عملکرد خانواده ایجاد کرده و شکل جدیدی از حالت‌های تعاملی بین افراد را به وجود آورده است. این مطالعه بر ضرورت چینش دوباره الگوهای رابطه در خانواده تأکید می‌کند (انصاری و همکاران، ۱۳۹۷).
- در مطالعه شوتون (۲۰۱۰) به نقل از شیرری و رحمانی (۱۳۹۴)، مشخص شد که کاربران کامپیوتر، تمایل چندانی به رفت و آمدهای خانوادگی از خود نشان نمی‌دهند و خانواده‌ها دارای انسجام کافی نیستند.

- ولمن و همکاران^۱ (۲۰۰۳)، همپتون و ولمن^۲ (۲۰۰۲) در تحقیقاتی جداگانه به این نتیجه رسیدند که اینترنت نه تنها فرصت‌های تماس با دوستان و خویشان را با هزینه پائینی امکان‌پذیر می‌سازد، بلکه در نتیجه آگاهی اعضای شبکه از نیازهای یکدیگر، بر تعداد ارتباطات رودررو و تلفنی افزوده شده و یگانگی جمعی نیز تقویت می‌شود.

- یافته‌های پژوهش کرات و همکاران^۳ (۲۰۰۲)، نشان داد استفاده بیش‌ازحد از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مجازی، افراد را از جامعه و ارتباطات اجتماعی واقعی دور می‌سازد و از طریق تسلط بر زندگی آنان، موجب احساس تنهایی و درنهایت، افسردگی آنان می‌شود.

همچنین نتایج مطالعه رایان و ژنوس^۴ (۲۰۱۱)، نشان داد کاربران شبکه‌های اجتماعی فیس‌بوک احساس تنهایی خانوادگی بیشتری دارند.

در جمع‌بندی نتایج پژوهش‌ها، این نکته به‌دست آمد که تاکنون پژوهش‌های بسیار زیادی در زمینه استفاده از اینترنت و تأثیر آن بر ابعاد مختلف زندگی از جمله سبک زندگی، سرمایه اجتماعی، هویت شخصی و اجتماعی انجام شده است؛ اما با توجه به گستردگی رو افزون فضای شبکه‌های اجتماعی مجازی، این موضوع باید با نگاهی متفاوت به‌خصوص در استان کرمانشاه مورد بررسی قرار بگیرد؛ چرا که در این استان با توجه به بالا بودن آمار بیکاری و افزایش گرایش جوانان به شبکه‌های اجتماعی برای اهداف مختلف، تاکنون مطالعه‌ای در این زمینه صورت نگرفته است؛ لذا هدف از پژوهش حاضر، شناسایی تهدیدهای عضویت خانواده‌ها در شبکه‌های اجتماعی است.

مبانی نظری پژوهش

شبکه‌های اجتماعی: در جهان معاصر که موسوم به «عصر اطلاعات و ارتباطات» است، رسانه‌ها همه چیز را در تسخیر خود درآورده‌اند. یکی از انواع رسانه‌ها، رسانه‌های اجتماعی است که شبکه‌های اجتماعی یکی از پرکاربرترین انواع آن‌ها را تشکیل می‌دهند (اوجی و

1- Wellman et al

2- Hampton and Wellman

3- Kraut et al.

4- Ryan & Xenos

همکاران، ۱۳۹۳: ۱۴۰؛ اکبری‌تبار، ۱۳۹۲: ۲). علیمردادی (۱۳۹۴)، معتقد است که شبکه‌های اجتماعی ساختاری اجتماعی‌اند که افراد و سازمان‌های انسانی میان خود ایجاد کرده‌اند تا در موضوعات و مقوله‌های از پیش تعیین‌شده با یکدیگر تعامل کنند. بوید و الیسون^۱ (۲۰۰۷) شبکه اجتماعی را به‌عنوان خدمات وب بنیان تعریف کرده که به کاربران اجازه می‌دهند تا در سیستم، پروفایل ایجاد کنند و با دیگران گفتگو کنند.

در این پژوهش، منظور از شبکه‌های اجتماعی، فضای تحت وب یا تحت سیستم عامل‌های تلفن همراه هوشمند بوده که افراد توسط آنان با یکدیگر ارتباط و تعامل دو سویه برقرار می‌کنند.

خانواده: علامه طباطبایی، خانواده را مهم‌ترین نهاد اجتماعی می‌داند که با پیوند مقدس ازدواج آغاز می‌شود و با تولد فرزندان کامل می‌شود، به‌طوری‌که حضور فرزندان، روابط اعضای آن را گسترده‌تر و تأثیرگذاری آن‌ها بر یکدیگر را بیشتر می‌کند (بروجردی‌علوی و همکاران، ۱۳۹۳: ۵۱). مطالعات مختلفی بر روی کیفیت زندگی افراد صورت گرفته است که همگی اذعان دارند یکی از فاکتورهایی که کیفیت زندگی افراد را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد، روابط خانوادگی است (عبدخدایی و همکاران، ۱۳۹۵: ۴۳۷)؛ چراکه خانواده اولین نهادی است که در آن، افراد درگیر روابط صمیمانه می‌شوند (سادات و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۴۵). «ارتباط» به معنی «فراگرد انتقال پیام از سوی فرستنده برای گیرنده است، مشروط به آنکه در گیرنده پیام، مشابهت معنی با معنی مورد نظر فرستنده پیام ایجاد شود» (محسنیان، ۱۳۸۷ به نقل از بروجردی‌علوی و همکاران، ۱۳۹۳: ۵۳)؛ بنابراین در این تحقیق منظور از روابط خانوادگی، آن دسته از ارتباطات و تعاملاتی است که اعضای خانواده در بین خود و یا با سایر خانواده‌ها ایجاد می‌کنند.

نظریه‌های مربوط به خانواده و شبکه‌های اجتماعی: از جمله مهم‌ترین نظریات مطرح در این حوزه نظریه «امپریالیسم فرهنگی^۲ و تسلط تکنولوژی بر فرهنگ» است. نظریه امپریالیسم فرهنگی را نخستین بار هربرت شیلر^۳ در کتاب «ارتباطات توده‌ای و امپراطوری آمریکایی» در سال ۱۹۶۹ میلادی مطرح کرد. مطابق با این نظریه، امروزه،

1- Boyd and Ellison

2 -Cultural Amperialism Theory

3- Herbert Schiller

اعضای بسیاری از خانواده‌ها میل و رغبتی برای استفاده از رادیو، تلویزیون و روزنامه (که روزی نماد ارتباط با جهان بود) از خود نشان نمی‌دهند؛ بلکه سعی بر بسط ارتباطات دوسویه درون و برون مرزی از طریق شبکه‌های مجازی همچون فیس‌بوک، تلگرام، اینستاگرام، توییتر و... را دارند. استفاده از شبکه‌های مجازی موجب شده است تا تجربه روابط متقابل بین فرهنگی (درون و برون مرزی) با ارزان‌ترین هزینه عملی شود و استفاده از این شبکه‌ها در سطحی فزاینده تسهیل شود (نادری و همکاران، ۱۳۹۷: ۲۸).

نظریه هویت و فضای مجازی یکی دیگر از نظریات مرتبط با رسانه و شبکه‌های اجتماعی می‌باشد که در ارتباط با پژوهش حاضر است. از پژوهشگران این حیطه می‌توان به شری^۱، تورکل^۲ و استون^۳ اشاره کرد. تورکل معتقد است فضای مجازی، دنیاهایی را به تصویر می‌کشد که از تخیلات علمی برخاسته‌اند و برای بسیاری از مردم، فضای مجازی به بخشی از زندگی روزمره تبدیل شده است (ترکل، ۱۹۹۷: ۶ به نقل از انصاری و همکاران، ۱۳۹۷: ۲۹). در مجموع، درونمایه اصلی دیدگاه پسامدرنیست‌هایی چون تورکل و استون پیرامون تأثیرات هویتی حضور در فضای مجازی، حول این محور شکل گرفته که فضای مجازی، فضایی رهایی‌بخش است که به کاربر اجازه رهایی از بدن و بسیاری از محدودیت‌های دیگر و شکوفایی جنبه‌های مختلف خود را که پیش از این قادر به بیان و نمایاندن آن‌ها نبود، می‌دهد.

در بررسی تعاملات افراد در خانواده‌ها باید به دو نهاد اثرگذار خانواده و شبکه اجتماعی توجه شود. یکی از نظریه‌های مهم در زمینه شبکه‌های اجتماعی، نظریه دوجهانی شدن است. به عبارتی می‌توان گفت، در فضای واقعی فرد و جامعه، تعاملی واقعی و عینی دارند و این نوع ارتباط در دوستی‌ها، همسایگی‌ها و خانواده‌ها معنا پیدا می‌کند؛ اما در فضای مجازی نسبی‌گرایی اخلاقی و ارزشی وجود دارد که به دلیل وجود خصیصه‌هایی مانند غیرعینی بودن، داشتن قدرت انتخاب زیاد و متفاوت با زندگی روزمره و دیجیتالی بودن می‌باشد. همچنین طبق این نظریه، در فضای مجازی با تغییر در روش‌های تعامل پدر و مادر نیز روبه‌رو هستیم. دوفضایی شدن بر ارزش‌های خانواده تأثیرگذار است و موجب

1- Sherry

2- Turkel

3- Ston

تکثر فرهنگی و از بین رفتن هویت‌های جمعی مشترک می‌شود که این امر موجب کم‌رنگ شدن ارزش‌های نهادینه خانواده می‌شود (عاملی، ۱۳۹۰: ۲۹).

دلیل لرنر^۱ یکی دیگر از نظریه‌پردازان این زمینه معتقد است رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی موجب تغییر ارزش‌های سنتی در جامعه و جایگزین کردن ارزش‌های مدرن می‌شود. رسانه‌ها پدیده‌هایی با عنوان «تحرک روانی» و «بیگانگی عاطفی» به وجود می‌آورند که لرنر آن را به مثابه امتیازی روانی در نوسازی، مؤثر می‌داند. بیگانگی عاطفی، در نظر لرنر، به معنای قدرت تطابق با محیط سرشار از دگرگونی است؛ بدین صورت که وسایل ارتباط جمعی، ابتدا درک وضعیت‌های مختلف را آموزش می‌دهند و سپس با برانگیختن تخیل افراد، آن‌ها را به جای کسانی قرار می‌دهند که کارگردان قضایا هستند (انصاری و همکان، ۱۳۹۷: ۲۷).

وایدمر^۲ معتقد است خانواده با جمع‌های خانوادگی معنا پیدا می‌کند. او نشان می‌دهد افراد در متن خانواده نگرش تازه‌ای پیدا می‌کنند و عادت‌واره نوینی می‌یابند؛ او معتقد است افراد در دنیای امروز، دیگر نمی‌توانند جمع‌های خانوادگی گذشته را سامان دهند؛ بلکه خود در انتخاب و گزینش افرادی که مایلند در جمع آنان قرار بگیرند دخالت دارند. او این پدیده را نوعی چرخش فرهنگی می‌داند و معتقد است به همین دلیل خانواده در حال افول نیست؛ بلکه نوعی بازنگری در ماهیت و کارکردهای آن رخ می‌دهد؛ به عبارت دیگر، خانواده به‌طور دائم در حال بازسازی و ترمیم خود است (لبیبی، ۱۳۹۲: ۷).

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نظر پارادایم، جزء تحقیقات کیفی و از لحاظ هدف، کاربردی است. به لحاظ گردآوری داده‌ها، توصیفی - تحلیلی و به صورت اسنادی - میدانی است و از روش نظریه بنیانی^۳ به روش استراوس^۴ (SGT) انجام گرفت. SGT یک روش برای استخراج مفاهیم^۵ از دل داده‌ها و سپس ترکیب آن‌ها می‌باشد (گلایزر و استراوس،^۱ ۱۹۶۷).

1- Daniel Lerner

2- Widmer

3- Grounded Theory (GT)

4- Strauss Grounded Theory (SGT)

5- Concepts

مطابق با نظریه بنیانی، فرضیه از پیش تعیین‌شده‌ای وجود ندارد، اما در فرآیند تجزیه و تحلیل می‌توان به آن دست یافت (کوربین و استراوس، ۲۰۰۸). زمانی که هیچ فرضیه روشنی وجود ندارد و یا اینکه در منطقه‌ای، تاکنون تحقیقی در زمینه‌ای صورت نگرفته باشد و یا تحقیقات محدودی صورت گرفته باشد، روش نظریه بنیانی نتایج خوبی را ارائه خواهد داد (جانوویک و همکاران، ۲۰۱۷). نظریه بنیانی برگرفته از داده‌هایی است که در طی فرآیند پژوهش به صورت نظام‌مند گردآوری و تحلیل شده‌اند.

جامعه مورد مطالعه در این پژوهش، شامل تمامی کارشناسان، متخصصان و مطلعان کلیدی^۴ در زمینه موضوع مورد پژوهش اعم از مددکاران علوم اجتماعی، آسیب‌های اجتماعی و روانشناسی اداره کل بهزیستی استان کرمانشاه و همچنین اعضای هیئت علمی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه رازی کرمانشاه می‌باشد. در این پژوهش، از دو روش نمونه‌گیری هدفمند^۵ استفاده شد. معیار تعیین حجم نمونه، رسیدن به اشباع نظری^۶ بود؛ یعنی زمانی که دیگر هیچ اطلاعات جدیدی به دست نیاید و مفاهیم جدیدی شناسایی نشوند؛ در این پژوهش از طریق مصاحبه عمیق و انفرادی با ۱۲ نفر اشباع نظری حاصل گشت. در این مطالعه از پرسشنامه باز^۷ (بدون ساختار)، مصاحبه عمیق انفرادی^۹ و یادداشت‌برداری^۸ (یادداشت کردن سخنان کلیدی افراد و یادداشت کردن حالات رفتاری آنان مانند خشم، عصبانیت، خوشحالی و غیره و سپس، استفاده از آن در مرحله تجزیه و تحلیل) و یا اغلب ترکیبی از این موارد به منظور جمع‌آوری داده‌های اولیه استفاده شد و برای تمرکز بیشتر، با رضایت برخی شرکت‌کنندگان، از ضبط صوت استفاده شد. مصاحبه‌ها به‌طور میانگین در حدود ۳۰ - ۴۵ دقیقه به طول انجامید. داده‌ها به‌طور همزمان جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل شدند.

1- Glaser & Strauss

2- Corbin & Strauss

3- Jovanovic et al.

4- Key informant

5- Purposeful sampling

6- Theoretical saturation

7- Open questionnaire

8- Unstructured

9- Individual depth interviews

1 - Note-taking

داده‌ها بر اساس اصول روش‌شناسی نظریه بنیانی که شامل سه مرحله کدگذاری باز،^۱ کدگذاری محوری^۲ و کدگذاری انتخابی^۳ است (کوربین و استراوس، ۱۹۹۰)، تجزیه و تحلیل شدند؛ به این صورت که در پایان هر روز، تمام اطلاعاتی (به صورت صدا، دست‌نوشته و...) که از زمینه^۴ مورد مطالعه جمع‌آوری شده بودند به متن^۵ تبدیل شدند. در این فرآیند سه مرحله‌ای و غیرخطی، ابتدا داده‌های جمع‌آوری شده، دسته‌بندی می‌شود و به هر دسته، عنوان مناسب داده و سپس از دل آن‌ها، مفاهیم^۶ و مقولات^۷ استخراج می‌شوند و از این رهگذر خوشه‌های مفهومی تشکیل می‌شوند که هر یک به مقولاتی تعلق دارند و سرانجام از ارتباط این مقولات است که شالوده‌ای سامان می‌یابد و مدل مورد نظر خلق می‌شود. در طول مرحله تجزیه و تحلیل، روش مقایسه دائمی^۸ مورد استفاده قرار گرفت. در روش نظریه بنیانی، محقق از همان ابتدا بر مفهوم‌سازی^۹ تمرکز دارد و با استفاده از روش تحلیل مقایسه‌ای این کار را انجام می‌دهد؛ یعنی به‌طور دائم باید یک گام به عقب برگردد و در مفاهیم تجدیدنظر کند (گلیزر و هولتن، ۲۰۰۴). در نهایت، بر اساس روش سیستماتیک نظریه بنیانی، یک مدل تحقیق بر اساس داده‌های جمع‌آوری شده در زمینه موضوع مورد بررسی، ارائه شد، که ارتباطات و تعاملات بین مقوله‌های اصلی پژوهش در این مدل مشهود است (شکل شماره ۱). اعتبار مدل ارائه شده علاوه بر تکنیک‌های مثلث‌سازی^۱ و کنترل اعضا،^۲ با استفاده از معیار توصیف شده توسط اسچواندت و همکاران^۳ (۲۰۰۷)، یعنی از نظر ۴ شاخص اعتبار،^۴ انطباق،^۱ قابلیت انتقال^۲ و وابستگی^۳ مورد ارزیابی قرار گرفت و در نهایت، تأیید شد.

1- Open coding

2- Axial coding

3- Selective coding

4- Context

5- Text

6- Concepts

7- Category

8- Constant comparative

9- Conceptualization

1 - Glaser & Holton

0

1 - Triangulation

1

1 - Member checks

2

1 - Schwandt et al

3

1 - Credibility

4

یافته‌های پژوهش

هدف اساسی پژوهش حاضر، شناسایی تهدیدهای عضویت خانوادها در شبکه‌های اجتماعی بود. به این منظور، از روش نظریه بنیانی و الگوی سه‌مرحله‌ای کدگذاری باز، محوری و انتخابی استفاده شد که نتایج حاصل، در ادامه ارائه شده است.

۱- کدگذاری باز: در این مرحله، خطبه‌خط داده‌ها بازنگری شد و پس از تشخیص فرآیندها و نکات اصلی، به هر جمله کد داده شد. سپس، محققان تلاش کردند که ارتباط بین کدها را درک کنند. در این مرحله، ۲۵ کد استخراج شد که در جدول شماره (۱) قابل مشاهده است.

۲- کدگذاری محوری: در کدگذاری محوری، طبقات شکل می‌گیرند و مفاهیم با توجه به قرابت معنایی در یک طبقه قرار می‌گیرند. نتایج این قسمت نیز در جدول شماره (۱) آمده است.

جدول ۱: مفاهیم و طبقات ایجاد شده از کدگذاری باز و محوری

کد	کدهای (مفاهیم) استخراج شده در مرحله کدگذاری باز	طبقه
A1	عدم انجام وظایف	نقص در الگوی نقش
A2	عدم مسئولیت‌پذیری	
A3	کاهش صمیمیت و همدلی	
A4	کاهش تعاملات خانواده	
A5	کاهش کمیت و کیفیت روابط فیزیکی	
B1	عدم اعتماد متقابل اعضای خانواده	از بین رفتن اعتماد متقابل بین اعضا
B2	ارتباط خصوصی با فرد در دنیای مجازی	
B3	بدبین شدن به یکدیگر	
B4	گذاشتن رمز روی گوشی	
C1	عدم انجام وظایف روزمره	افزایش استرس زن یا مرد
C2	داشتن استرس فکری	
C3	مشاهده مداوم پی‌وی همسر	
D1	اعتماد به فرد دنیای مجازی	پنهان کاری
D2	پنهان کردن فعالیت‌ها از اعضای خانواده	
D3	مدام با گوشی کار کردن	
D4	تغییر رفتار	
E1	ایده‌آل دیدن فرد در دنیای مجازی	

- 1- Conformability
- 2- Transferability
- 3- Dependency

طلاق عاطفی	دور بودن از هم با وجود زیر یک سقف بودن	E2
	بی تفاوتی نسبت به یکدیگر	E3
	عدم احساس آرامش در محیط خانواده	E4
	تقلید فرزندان از والدین	F1
	عدم توانایی در انتقال نقش پدری یا مادری به فرزندان	F2
نارضایتی خانوادگی و الگوی نامناسب برای فرزندان	افزایش سطح توقع افراد	F3
	کاهش رضایت از زندگی	F4
	زندگی رؤیایی در فضای مجازی	F5

(منبع: یافته‌های پژوهش)

توضیح هر کدام از مقوله‌های استخراج شده در ادامه آمده است.

نقص در الگوی نقش اعضای خانواده: همان‌طور که در جدول شماره (۱) آمده است، مفاهیم A1 تا A5 در این مقوله جای گرفتند. عامل مهمی که مصاحبه‌شوندگان به آن اشاره داشتند، تأثیری است که این شبکه‌ها بر الگوی نقش افراد در خانواده می‌گذارد. آنان بیان کردند که اعضای خانواده‌ای که تحت تأثیر استفاده ناصحیح شبکه‌های مجازی قرار گرفته‌اند، نمی‌توانند به وظایف خود به‌عنوان عضوی از خانواده به درستی عمل کنند. این امر به مرور سبب بروز مشکلات در درون خانوارها می‌شود؛ به‌نحوی که بر کمیت و کیفیت ارتباطات و تعاملات در بین اعضای خانواده تأثیر گذاشته و سبب پایین آمدن میزان صمیمیت و همدلی در بین اعضای خانواده می‌شود. در این رابطه مصاحبه‌شونده شماره (۲) چنین بیان می‌کند:

«...یکی از مهم‌ترین اثرات شبکه‌های مجازی در خانواده‌ها، بر الگوی نقش افراد است؛ به‌طوری که اعضای خانواده‌ها وظایف خود را در درون خانواده‌ها به خوبی انجام نمی‌دهند که این امر، روابط افراد در درون خانواده‌ها را هم از نظر کمیت و هم از نظر کیفیت تحت تأثیر خود قرار داده است...» (مصاحبه‌شونده شماره ۲، ۱۳۹۷).

به‌عبارت‌دیگر، می‌توان گفت که عضویت افراد در شبکه‌های مجازی آن‌هم بدون فرهنگ‌سازی و عدم استفاده صحیح از شبکه‌های مجازی سبب می‌شود که افراد در درازمدت نسبت به این شبکه‌های مجازی به صورت ناخودآگاه اعتیاد پیدا کنند، به‌نحوی که حضور بیش‌ازحد در این شبکه‌های مجازی سبب می‌شود تا اعضای خانواده، حضور در این شبکه‌ها را به انجام وظایف خود در درون خانواده ترجیح دهند. این امر در درازمدت سبب ایجاد اختلافات و مشکلاتی در بین اعضا خانواده می‌شود که از مهم‌ترین پیامدهای آن می‌توان به از بین رفتن صمیمیت و کاهش ارتباطات و تعاملات درون خانوادگی اشاره کرد؛ بنابراین افراد با عضویت در شبکه‌های مجازی وقت بیشتری را در درون این شبکه‌ها می‌گذرانند و در نتیجه، حضور فیزیکی آنان در کنار هم کاهش می‌یابد. به‌عبارتی، آنان صرفاً از نظر فیزیکی در کنار هم هستند، بدون اینکه با همدیگر در طول روز تعامل داشته باشند. این امر، یعنی توجه بیشتر افراد به حضور در فضای مجازی نسبت به حضور فیزیکی در جمع خانواده نه‌تنها کمیت روابط خانواده را دچار

اختلال می‌کند، بلکه در درازمدت کیفیت روابط در درون خانواده را نیز به شدت تحت تأثیر خود قرار داده است و سبب شده است که میزان صمیمیت افراد در درون خانواده کاهش یابد؛ همچنین باید گفت، زمانی که فرد نتواند نقش خود را در خانواده ایفا نماید، دچار سردرگمی خواهد شد و بر رفتار او در جامعه نیز تأثیرگذار خواهد بود که این امر نظم و امنیت جامعه را مختل می‌کند.

از بین رفتن اعتماد متقابل بین اعضا: همان‌طور که در جدول شماره (۱) آمده است، مفاهیم B1 تا B4 در این مقوله جای گرفتند. عامل مهمی که مصاحبه‌شوندگان به آن اشاره کردند، عدم اعتماد متقابل بین اعضای خانواده بود. به عبارتی دیگر، مصاحبه‌شوندگان بیان کردند به دلیل این‌که عملکرد اعضای خانواده برای سایر اعضا در یک فضای بسته، خصوصی و به دور از چشم آن‌ها است، خودبه‌خود حساسیت سایر افراد را نسبت به عضو خانواده که در شبکه‌های مجازی مدت زمان زیادی را سپری می‌کند، بالا می‌برد تا جایی که حتی نسبت به وی بدبین شوند. این امر اگر مدت زمان طولانی ادامه یابد، ممکن است به طلاق زوجین و از بین رفتن آرامش روحی و روانی منجر شود و از این طریق، موجب افزایش یکی از آسیب‌های اجتماعی در جامعه، یعنی طلاق خواهد شد.

افزایش استرس زن یا مرد: مفاهیم C1 تا C3 در این مقوله جای گرفتند. نتایج مطالعه نشان داد که عضویت در شبکه‌های اجتماعی موجب افزایش حساسیت و حتی ایجاد بیماری استرس برای زوجین، به‌خصوص زنان می‌شود. با توجه به این‌که زنان نسبت به مردان حساس‌تر هستند، تبعات این پدیده برای آنان بیشتر است. به‌طوری‌که زن حتی نمی‌تواند به کوچک‌ترین وظایف خود عمل کند و مدام دنبال این است که همسرش الان با چه کسی صحبت می‌کند؛ دوستان مجازی او چه کسانی هستند و غیره. این حالت به مرور زمان موجب تزلزل بنیان خانواده و در نهایت، نابودی آن خواهد شد؛ زیرا حساسیت بیش از اندازه بر روی تربیت فرزندان نیز تأثیر منفی خواهد گذاشت و این فرزندان در جامعه نیز قادر به برقراری ارتباط درست نیستند که این امر به نوبه خود موجب برهم زدن نظم و امنیت در جامعه خواهد شد و موجب افزایش طلاق هم در زمان حال و چه بسا برای فرزندان‌شان در آینده می‌شود.

پنهان‌کاری: بر اساس نتایج حاصل از پژوهش، مفاهیم D1 تا D4 در این مقوله جای گرفتند. ارتباطات در فضای مجازی دامنه‌ی بسیار گسترده‌ای دارند و هر یک از زوجین و حتی فرزندان به‌صورت بالقوه می‌توانند با افراد زیادی ارتباط برقرار کنند و گاهی آشنایی‌هایی اتفاق بیافتد که فرامگانی، فرازمانی و فراموقعیتی باشند. به‌بیانی دیگر، افرادی که از منطقه متفاوت، از دو شهر متفاوت و حتی شاید از دو کشور متفاوت هستند و از لحاظ سنی و فرهنگی نیز هیچ تناسبی با یکدیگر ندارند، می‌توانند در شبکه‌های اجتماعی مجازی با هم ارتباط داشته باشند و ارتباط تا جایی پیش برود که فرد تمام کارهایش را از خانواده پنهان می‌کند و فرد مجازی را محرم اسرار خود می‌داند؛ بنابراین وجود این دامنه گسترده می‌تواند زمینه‌ساز پنهان‌کاری شود و به تدریج فاصله او با دیگر اعضای خانواده افزایش یابد. همین امر موجب افزایش اعتماد به فردی می‌شود که در دنیای مجازی با وی آشنا شده است. چه بسا ممکن است آن فرد دنیای مجازی فردی مخالف با قانون باشد و موجب آلوده شدن افراد به انواع جرائم شوند که این عامل به مرور زمان، نظم و امنیت در جامعه را دچار اختلال خواهد کرد.

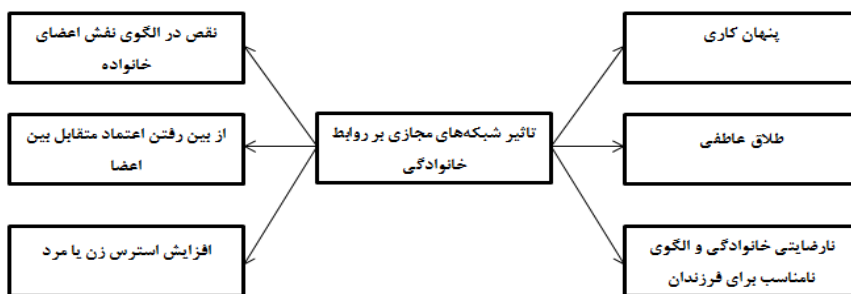
طلاق عاطفی: مشکل شایع دیگری که فضای مجازی موجب تشدید آن می‌شود، مسئله «طلاق عاطفی» است. طلاق عاطفی، بیانگر رابطه زن و شوهری است که روبه‌زوال است. این نوع طلاق به مرور زمان، تنش فزاینده میان زن و شوهر ایجاد می‌کند که معمولاً به جدایی آن‌ها از یکدیگر منجر می‌شود. این حالت به مرور زمان، بر فرزندان نیز تأثیر سوئی خواهد گذاشت؛ به‌طوری‌که، یک محیط خالی از محبت و پر از تنش را تجربه می‌کنند و خانه را که باید جایی امن برای آن‌ها باشد، به یک محیط خسته‌کننده تبدیل می‌کند و همین امر موجب می‌شود که فرزندان نیز از خانه و خانواده خود فراری باشند و به سمت افراد مجرم و خلافکار در جامعه سوق پیدا کنند. تمام این موارد زمینه را برای فساد و فحشا در جامعه فراهم خواهد کرد که نه تنها آن خانواده، بلکه سایر خانواده‌ها را گرفتار می‌کند و موجب برهم زدن نظم و امنیت در جامعه خواهد شد.

نارضایتی خانوادگی و الگوی نامناسب برای فرزندان: بر اساس نتایج، مفاهیم F1 تا F5 در این مقوله جای گرفتند. یکی از بزرگ‌ترین مسائل اجتماعی که جوامع امروزی به آن مبتلا می‌باشند، ضعف بنیاد و ارزش‌های خانواده است. زمانی که ارزش‌های خانواده دچار ضعف شود، راه برای قانون‌شکنی و حرمت‌شکنی افراد در جامعه نیز فراهم می‌شود

و نظم عمومی را دچار اختلال می‌کند. آماده کردن فرزندان برای پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی، یکی از وظایف مهم و اساسی خانواده‌ها به‌شمار می‌رود که عضویت زوجین در شبکه‌های مجازی ممکن است باعث اختلال در این وظیفه مهم شود.

۳- کدگذاری انتخابی: کدگذاری انتخابی، عبارت است از تلفیق و توأم کردن طبقات به‌وجود آمده برای شکل‌گیری اولیه چارچوب تحقیق. در این مرحله، جمله‌هایی که قبلاً کدگذاری شده بودند، دوباره با هم ترکیب شدند تا رابطه میان آن‌ها قابل درک شود و سپس، نمودار مربوط به آن‌ها ترسیم شد. فعالیت عمده و اصلی این مرحله از تحلیل، ایجاد خط سیر داستانی است که همه طبقات را شامل می‌شود. آنچه در این مرحله اتفاق افتاد، تحلیل کل‌نگرانه بر فرایندهایی بود که در طول تحقیق رخ داده بود. شکل شماره (۱) نمود مقوله‌ها در کدگذاری انتخابی را نشان می‌دهد.

شکل ۱: نمود مقوله‌ها در کدگذاری انتخابی (منبع: یافته‌های پژوهش)

در نهایت، به منظور اعتباریابی مدل، مدل حاضر مورد تأیید جامعه مورد مطالعه قرار گرفت. فرایند اعتباریابی مدل بالا بدین شرح است؛ پس از تحلیل داده‌ها و دستیابی به مدل اولیه پژوهش، از مصاحبه‌شوندگان پژوهش درخواست شد تا در جلسه‌ای حضور یابند و کلیه یافته‌ها و مدل اولیه در جلسه مذکور مورد بحث، بازبینی جزئی و در نهایت، مدل نهایی پژوهش مورد تأیید آنان قرار گرفت.

بحث و نتیجه‌گیری

هرچند که شبکه‌های مجازی به‌عنوان فرصتی برای تقویت ارتباطات برای افراد و خانواده‌ها قرار دارند، ولی عدم استفاده صحیح و به‌دور از هرگونه فرهنگ‌سازی در این زمینه، این فرصت‌های فضاها را با تهدیدات جدی برای خانواده‌های امروزی

مواجهه ساخته است؛ بنابراین هدف اصلی این مطالعه، شناسایی تهدیدهای عضویت خانوادها در شبکه‌های اجتماعی بود.

نتایج نشان داد که استفاده ناصحیح و بدون فرهنگ‌سازی شبکه‌های اجتماعی سبب می‌شود که اعضای خانواده نتوانند به وظایف خود در درون خانواده عمل کنند؛ چراکه عضویت در فضای مجازی سبب عدم مسئولیت در قبال سایر اعضای خانواده شده و همین امر، مسبب کاهش صمیمیت بین اعضای خانواده به‌مرور زمان خواهد شد و به مراتب، به کاهش میزان تعاملات اعضای خانواده از نظر کمی و کیفی ختم می‌شود. کاهش صمیمیت در بین اعضای خانواده موجب دور شدن افراد از یکدیگر و افزایش احتمال ارتکاب جرم و در نتیجه، آسیب رساندن به نظم و امنیت جامعه می‌شود؛ چراکه وقتی فرد در خانواده که جزئی از جامعه است، نتواند نقش خود را به درستی ایفا کند، در جامعه نیز قادر به ایفای نقش خود نمی‌باشد و همین امر موجب برهم زدن نظم و امنیت در جامعه خواهد شد. نتایج این بخش با یافته‌های پیرجلیلی و همکاران (۱۳۹۷)، عدلی‌پور و همکاران (۱۳۹۲) و ایران مهر و همکاران (۱۳۹۷) همخوانی دارد. بر اساس یافته‌ها به نظر می‌رسد علت اصلی عدم انجام صحیح اعضا به الگوی نقش خود در درون خانواده، به استفاده مفرط و اعتیادآور آنان از این شبکه‌ها برمی‌گردد؛ بنابراین بر اساس نتایج، پیشنهاد می‌شود که فرهنگ‌سازی در جامعه با کمک رسانه‌های عمومی و شفاف‌سازی در زمینه پیامدهای استفاده ناصحیح در شبکه‌های مجازی صورت گیرد. همچنین، باید از آموزش‌های ابتدایی و به‌خصوص در سنین پایین و در دوران ابتدایی صورت گیرد تا از این طریق زمینه نظم و امنیت اجتماعی در سطح جامعه بروز کند.

بر اساس نتایج حاصل از پژوهش، از بین رفتن اعتماد متقابل در بین اعضا به‌واسطه توجه مفرط به عضویت در شبکه‌های مجازی و ارتباط با افراد بیگانه در دنیای مجازی، آن‌هم در فضای خصوصی و به دور از رصد و کنترل سایر اعضا و قفل‌گذاری گوشی، دیگر عاملی بود که مصاحبه‌شوندگان به آن اشاره کردند. این بخش از یافته‌ها با نتایج فلاحی (۱۳۹۵) و عدلی‌پور و همکاران (۱۳۹۲) همخوانی دارد. در این زمینه می‌توان ادعان داشت، موارد ذکر شده بر نظم و امنیت اخلاقی در جامعه تأثیرگذار خواهد بود؛ چراکه عدم اعتماد بین اعضای خانواده، به‌خصوص زوجین، موجب ایجاد شک در آنان و سرد شدن روابط خانوادگی خواهد شد که زمینه را برای خیانت زناشویی نیز فراهم می‌-

کند و در نهایت، بنیان خانواده از هم می‌پاشد. این امر به نوبه خود موجب برهم خوردن تعادل در جامعه و نقض نظم و امنیت در جامعه خواهد شد؛ چراکه خانواده مهم‌ترین نهاد در جامعه است و اگر خللی در آن ایجاد شود، کل جامعه دچار اختلال خواهد شد.

همچنین، افزایش استرس زوجین به نحوی دارای تأثیر مخرب بر امنیت جامعه خواهد شد؛ چراکه وجود استرس در پدر یا مادر موجب القای این حس به فرزندان می‌شود و چنین فرزندان در روابط اجتماعی خود در جامعه دچار مشکل خواهند شد. از طرفی، همین فرزندان، پدران و مادران آینده جامعه هستند و تأثیرات مخربی که در دوران نوجوانی یا جوانی در خانواده تجربه کرده‌اند، در زندگی آینده آنان نیز تأثیر به‌سزایی خواهد داشت و ممکن است خود از طریق فضای مجازی نابودکننده زندگی افراد مختلف باشند؛ بنابراین این امر نه تنها نظم و امنیت زمان حال، بلکه نظم و امنیت زمان آینده را نیز به خطر خواهد انداخت.

همان‌طور که بیان شد، از نظر روان‌شناسی هرآنچه که محفوظ و خصوصی نگهداری شود، حساسیت افراد را برمی‌انگیزد؛ لذا در این راستا پیشنهاد می‌شود آموزش والدین جهت ایجاد محدودیت سنی فرزندان برای استفاده از شبکه‌های مجازی و کنترل آنان از سوی خانواده‌ها صورت پذیرد تا از این طریق پیشگیری از جرم و زمینه نظم و امنیت اجتماعی فراهم شود. همچنین، والدین اجازه خصوصی‌سازی شبکه‌های مجازی را به فرزندان خود ندهند و به‌طور نامحسوس در محیط کنترل‌شده و با حفظ صمیمیت با فرزندان، آنان را به نحوی رصد کنند که حساسیت فرزندان را به دنبال نداشته باشد. در مقابل، همسران نیز در راستای فرهنگ‌سازی صحیح از شبکه‌های اجتماعی، اصل شفاف‌سازی را در مقابل یکدیگر پیش بگیرند تا هم در راستای کاهش استرس بین زن و مرد گام برداشته شود و هم از این طریق، الگویی برای تمام اعضای خانواده باشند.

یافته‌ها نشان داد که عضویت در شبکه‌های مجازی سبب طلاق عاطفی والدین از هم می‌شود؛ به عبارتی، عضویت در شبکه‌های اجتماعی و استفاده بیش از حد از فضای مجازی سبب تنش عاطفی در بین همسران می‌شود که این امر به مرور زمان موجب برهم زدن بنیان خانواده و نزدیک شدن به باتلاق بدی و پلیدی خواهد شد؛ چراکه ممکن است فرد دنیای مجازی خود را فردی ایده‌آل نشان دهد و با این ترفند موجب از هم‌پاشیدگی خانواده شود و زمانی که شرایط را مساعد دید، از اعتماد افراد سوءاستفاده کرده و با هدف اخاذی کردن از

فرد، او را به بهانه‌های مختلف تهدید کند و موجب آزار و اذیت روحی و روانی فرد و حتک حیثیت وی شود. این بخش از نتایج با یافته‌های فلاحی (۱۳۹۵)، پیرجلیلی و همکاران (۱۳۹۷)، ایران‌مهر و همکاران (۱۳۹۷) همخوانی دارد. اگر از شبکه‌های اجتماعی، درست، بجا و صحیح استفاده شود، شاهد چنین پیامدهایی نخواهیم بود. در راستای کنترل، تعدیل و حذف این بخش از یافته‌ها پیشنهاد می‌شود که رسانه‌های عمومی و همگانی از جمله صداوسیما و همچنین، رسانه‌های اجتماعی، به خصوص شبکه‌های اجتماعی تحت نظارت اداره کل ارشاد و فرهنگ اسلامی نسبت به تولید برنامه‌های آموزشی در راستای تقویت و نهادینه کردن فرهنگ صحیح استفاده از شبکه‌های اجتماعی در خانواده‌ها اقدام کند تا از این طریق، شاهد فرهنگ‌سازی صحیح استفاده از شبکه‌های مجازی، افزایش کیفیت و کمیت ارتباطات در بین اعضای خانواده و در نهایت، ارتقا پیوند عاطفی در بین اعضای خانواده‌ها باشیم و زمینه نظم و امنیت اجتماعی فراهم شود.

نتایج نشان داد که خانواده‌ها و به خصوص والدین، نسبت به آینده فرزندان (به علت عضویت آنان در شبکه‌های اجتماعی) نگران هستند، به نحوی که نارضایتی والدین را برانگیخته است. آنان بیان کردند که به علت الگو گرفتن فرزندان از رفتارهای ناصحیح، افزایش سطح توقع فرزندان از زندگی به واسطه دیدن زندگی‌هایی با سطوح بالاتر و در نتیجه کاهش سطح رضایت آنان از زندگی فعلی، به دنبال زندگی رؤیایی رفتن و البته غیرقابل دستیابی، نگران آینده فرزندانشان هستند. آنان در ادامه بیان کردند که به مراتب، عدم انتقال نقش صحیح پدری و یا مادری به فرزندان در این امر بی‌تأثیر نیست. این بخش از یافته‌ها با نتایج مطالعات ایران‌مهر و همکاران (۱۳۹۷) و عدلی‌پور و همکاران (۱۳۹۲) همخوانی دارد. باید گفت از آنجایی که ایجاد هر مشکلی در حیطه خانواده به صورت ناهنجاری‌های اجتماعی بروز می‌کند و آتش آن گریبان تمام جامعه را خواهد گرفت، لذا خانواده و سلامت آن اهمیت بسیار زیادی دارد. نقص در الگوی نقش والدین موجب تضعیف نقش آنان در تربیت فرزندان خواهد شد و این فرزندان رفتار پدر یا مادر را تقلید کنند و سمت استفاده نادرست از شبکه‌های مجازی روی آورند. فرد دنیای مجازی ممکن است فردی مخالف قانون و مجرم باشد که موجب افزایش فساد و فحشا در فرد و در نهایت، در جامعه می‌شود و از این طریق موجب برهم زدن انضباط و نظم عمومی جامعه شود؛ بنابراین بر اساس نتایج، پیشنهاد می‌شود آموزش و ارتقای

سطح سواد رسانه‌ای کاربران در دستور کار متولیان و مسئولان قرار گیرد و سیاست‌گذاران به این امر توجه لازم را مبذول نمایند تا از این طریق زمینه نظم و امنیت اجتماعی فراهم و سطح توقع و انتظارات جوانان از والدین نیز کنترل شود.

به‌طور کلی، یافته‌ها حاکی از آن است که عضویت بیش‌ازحد و بدون فرهنگ‌سازی شده در شبکه‌های اجتماعی سبب می‌شود در بلندمدت نگرش و به‌مراتب سبک زندگی کاربران به تدریج نسبت به زندگی روزمره خود تغییر کند. این نگرش هرچند غیرمستقیم، تدریجی و کوچک است، اما با گذشت زمان روندی تراکمی و رو به افزایش را به دنبال خواهد داشت. استفاده ناصحیح کاربران از شبکه‌های اجتماعی سبب تغییر در ارزش‌های سنتی، تهاجم فرهنگی و ایجاد تضاد ارزشی در آنان خواهد شد؛ به‌طوری‌که جامعه در درازمدت با تغییر فرهنگ مواجه خواهد شد و این امر نظم و امنیت جامعه را با آسیب مواجه می‌کند؛ چراکه اصلی‌ترین عامل تغییر ارزش‌ها و نگرش‌ها «ارتباطات» است؛ بنابراین نقش شبکه‌های مجازی در تغییر ارزش و نگرش‌های حاکم بر هر جامعه‌ای و همچنین ارتباطات درون و بین خانواده‌ها بسیار پررنگ است.

باید گفت، قطع دسترسی و در کل، اعمال محدودیت‌های اجتماعی در استفاده از شبکه‌های اجتماعی در سطح کلان جامعه به‌هیچ‌عنوان راهکار مناسبی برای کنترل بازتاب‌های منفی این پدیده نیست و نه‌تنها در بعضی مواقع، نتایج عکس را در پی دارد، بلکه سبب محرومیت جامعه از فرصت‌ها و مزایای این شبکه‌ها خواهد شد. در واقع، بهتر است با افزایش سطح آگاهی‌ها و آموزش‌های لازم و به‌طورکلی، فرهنگ‌سازی مناسب، افراد جامعه را به سمت استفاده بهینه، مطلوب و درست از این شبکه‌ها سوق داد و در مقابل مخاطرات آن واکنش‌ها کرد تا از این طریق، نظم بر جامعه حکمفرما شود.

قدردانی

این مقاله مستخرج از طرح پژوهشی با عنوان «بررسی تأثیر شبکه‌های اجتماعی در روابط خانوادگی مردم شهرستان کرمانشاه (بین خود و با سایر خانواده‌ها)» می‌باشد که با حمایت مالی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان کرمانشاه انجام پذیرفته است. لذا بدین‌وسیله گروه تحقیق از تمام حمایت‌ها و زحمات آن اداره کل سپاسگزاری و قدردانی می‌کند.

منابع

- اکبری تبار، علی اکبر (۱۳۹۲). «مطالعه‌ای در باب تأثیرات شبکه‌های اجتماعی مجازی بر سبک زندگی و اوقات فراغت جوانان». کنگره ملی اوقات فراغت و سبک زندگی، مرداد ۱۳۹۲، صص ۱۷-۱۱.
- انصاری، ابراهیم؛ کیانیپور، مسعود؛ عطایی، پری (۱۳۹۷). «تحلیل جامعه‌شناختی تأثیر استفاده از فضای مجازی بر فرهنگ شفاهی (مورد مطالعه: شهر اصفهان)». جامعه‌شناسی کاربردی، سال بیست‌ونهم، شماره پیاپی شصت‌وننه، صص ۴۰-۱۸.
- اوجی، فرزانه؛ زارع، زهرا؛ کردی، ناهید (۱۳۹۳). «بررسی عوامل فردی و خانوادگی مؤثر بر درخواست حمایت‌های اجتماعی از شبکه‌های مجازی (آنلاین) در بین دانشجویان دانشگاه آزاد تهران». فصلنامه مطالعات رسانه‌ها، دوره نهم، شماره بیست‌وپنجم، صص ۱۵۲-۱۳۹.
- ایران مهر، مسلم؛ شفیع‌آبادی، عبدالله؛ نعیمی، ابراهیم (۱۳۹۷). «بررسی کیفی آسیب‌شناسی شبکه‌های اجتماعی مجازی بر سلامت روان دانش‌آموزان (از دیدگاه مشاوران مدارس)». فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، دوره نهم، شماره سی‌وسوم، صص ۷۲-۴۳.
- بروجرودی علوی، مهدخت؛ اشرفی، عباس؛ رزمیان، راضیه (۱۳۹۳). «روابط خانوادگی از منظر تفسیرالمیزان». اندیشه علامه طباطبایی، دوره اول، شماره اول، صص ۷۰-۵۱.
- پیرجلیلی، زهرا؛ مهدوی، سید محمدصادق؛ ازکیا، مصطفی (۱۳۹۷). «آسیب‌شناسی تأثیر شبکه اجتماعی تلگرام بر روابط خانوادگی زوجین (شهر تهران سال ۱۳۹۵)». فصلنامه بررسی مسائل اجتماعی ایران، دوره نهم، شماره اول، صص ۹۰-۶۹.
- جعفرزاده‌پور، فروزنده (۱۳۸۸). «کند و کاو در مسائل جوانان و مناسبات نسلی». جلد اول، تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاددانشگاهی.
- جعفری، علی؛ پورپناهی، بابک (۱۳۹۶). «رابطه میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی با نظم اجتماعی در میان شهروندان اردبیل». رسانه، سال بیست‌ونهم، شماره اول، صص ۱۲۶-۱۱۱.
- حسین‌پور، جعفر؛ عرب‌مؤمنی، علی (۱۳۹۶). «تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر هویت نهاد خانواده». فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، سال هشتم، شماره سی‌ودوم، صص ۶۰-۳۳.
- حسین‌پور، جعفر؛ اسدی‌فرد، محمد؛ براری، حسین (۱۳۹۷). «رابطه بین شبکه پیام‌رسان تلگرام با ایجاد ناآرامی‌های قومی در مناطق کردنشین استان کرمانشاه از نگاه کارشناسان پلیس امنیت». پژوهشنامه مطالعات مرزی، سال ششم، شماره اول، صص ۱۲۶-۱۰۳.

- خبرگزاری پاک پرس (۱۳۹۴). «نگاهی به آسیب‌های شبکه‌های اجتماعی در استان کرمانشاه/ از تهدید نوجوانان و دختران تا آمار بالای جرائم اخلاقی در اینترنت. پایگاه اطلاع‌رسانی کارمندان استان کرمانشاه». قابل دسترس در سایت:
<http://pakpress.ir/gozaresh>.
- خجیر، یوسف (۱۳۹۶). «آسیب‌شناسی استفاده از شبکه‌های اجتماعی و نرم‌افزارهای تلفن همراه در خانواده ایرانی (با تأکید بر نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید)». فصلنامه شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده، دوره بیستم، شماره هفتاد و هفتم، صص ۱۱۰-۱۳۷.
- رحیمی خورشیدوند، پاسدار (۱۳۸۸). «نقش خانواده در تأمین امنیت و جایگاه پلیس در ارتقا آن». دو ماهنامه توسعه انسانی پلیس، سال ششم، شماره بیست و ششم، صص ۳۹-۲۱.
- رستمی‌نژاد، محمدعلی؛ شوکتی‌راد، احمدرضا (۱۳۹۵). «پیش‌بینی عضویت در شبکه‌های مجازی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان بر اساس سبک‌های فرزندپروری و سازگاری». فصلنامه روانشناسی کاربردی، سال دهم، شماره سی و هشتم، صص ۲۰۹-۱۹۳.
- سادات، سیدجواد؛ علی‌محمدی، نصراله؛ علمداری، علی‌کرم (۱۳۹۰). «بررسی پدیدارشناسانه روابط خانوادگی و اجتماعی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس». مجله علوم پزشکی مازندران، دوره بیست و یکم، شماره اول، صص ۲۴۴-۲۵۲.
- شیر، طهمورث؛ رحمانی، الناز (۱۳۹۴). «تأثیر استفاده از وسایل نوین ارتباطی (لاین، تلگرام) بر وضعیت انسجام خانواده در سال ۱۳۹۴ (مورد مطالعه: منطقه ۱ شهر تهران)». مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، دوره هشتم، شماره اول، صص ۹۹-۱۱۱.
- صالحی‌عمران، ابراهیم؛ عابدینی بلترک، میمنت؛ عزیزی شمami، مصطفی؛ کشاورز، کوثر (۱۳۹۷). «رابطه بین اعتیاد به اینترنت و افسردگی در بین دانش‌آموزان دوره متوسطه شهرستان کردکوی با تأکید بر نوع شبکه‌های مجازی». مجله آموزش و سلامت جامعه، دوره پنجم، شماره اول، صص ۱۸-۱۳.
- عاملی، سعیدرضا (۱۳۹۰). «مطالعات جهانی شدن دوفضایی شدن‌ها و دوج جهانی شدن‌ها». تهران: انتشارات سمت.
- عبدخدایی، زهرا؛ شهیدی، شهریار؛ مظاهری؛ محمدعلی؛ پناغی، لیلی؛ نجاتی، وحید (۱۳۹۵). «روابط خانوادگی در بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس: یک مطالعه پدیدارشناختی». فصلنامه خانواده‌پژوهشی، دوره دوازدهم، شماره چهل و هفتم، صص ۴۵۹-۴۳۷.
- عدلی‌پور، صمد؛ سپهری، آسیه؛ علیزاده، محمد حسین (۱۳۹۲). «شبکه‌های اجتماعی فیس‌بوک و روابط خانوادگی کاربران جوان ایرانی». رسانه و خانواده، دوره دوم، شماره دوم، صص ۷۱-۹۳.

- عطایی کچویی، پری؛ انصاری، ابراهیم؛ کیان پور، مسعود (۱۳۹۶). «تحلیل جامعه‌شناختی تأثیر استفاده از فضای مجازی بر ارزشی افراد در خانواده‌ها (مقایسه مناطق شهری و روستایی اصفهان)». مطالعات جامعه‌شناختی شهری (مطالعات شهری)، دوره هفتم، شماره بیست و دوم، صص ۱۷۸-۱۵۷.
- علیمردی، مصطفی (۱۳۹۴). «سیر تطور شبکه‌های اجتماعی؛ نگاهی به آغاز و انجام شبکه‌های اجتماعی». فصلنامه ره‌آورد نور، شماره سی و یکم، ص ۶.
- فلاحی، علی (۱۳۹۵). «تحلیل کیفی و کمی تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی در ساختار خانواده». فصلنامه فرهنگی - تربیتی زنان و خانواده، دوره یازدهم، شماره سی و پنجم، صص ۱۷۰-۱۵۱.
- قدرتی، حسین؛ سردارنیا، خلیل‌اله؛ ملتفت، حسین؛ برشد، عبدالمهدی (۱۳۸۸). «احساس امنیت اجتماعی، شبکه‌های اجتماعی و نهادهای نظم و قانون (مورد مطالعه: شهر مشهد)». فصلنامه علمی پژوهشی انتظام اجتماعی، سال اول، شماره چهارم، صص ۲۶-۷.
- گروسی، اکرم؛ گروسی، حسین (۱۳۹۴). «بررسی جرم‌شناختی تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر امنیت اخلاقی». پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، سال هشتم، شماره چهارم (پیاپی سی و دوم)، صص ۵۴-۴۳.
- لیبی، محمدمهدی (۱۳۹۲). «مروری بر یافته‌های نوین در حوزه مطالعات رسانه و خانواده». جامعه فرهنگ و رسانه، شماره ششم، صص ۹۸-۸۱.
- محکم کار، ایمان؛ حلاج، محمدمهدی (۱۳۹۳). «شبکه‌های اجتماعی به دنبال چه هستند؟». فصلنامه دانش انتظامی خراسان شمالی، دوره اول، شماره دوم، صص ۱۰۸-۸۷.
- موسویان، سید مرتضی (۱۳۹۰). «طراحی فضای سناریوی شبکه‌های اجتماعی در ارتباط با جنگ نرم (در افق برنامه پنجم توسعه)». مطالعات قدرت نرم، سازمان بسیج اساتید، دوره اول، شماره اول، صص ۱۸۵-۱۶۱.
- نادری، نادر؛ خسروی، احسان؛ کرمان، فرانک (۱۳۹۷). «بررسی تأثیر شبکه‌های اجتماعی در روابط خانوادگی مردم شهرستان کرمانشاه (بین خود و با سایر خانواده‌ها)». طرح پژوهشی، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان کرمانشاه. صص ۱۱۴-۱.
- نمک‌دوست، حمید. (۱۳۹۱). «تاریخ اجتماعی رسانه‌ها». تهران: انتشارات همشهری. ۱۳۹۱/۶/۱۴.
- Boyd. D.M. & Ellison. N.B. (2007). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*. 13. 210-230.
- Corbin. J.. & Strauss. A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Corbin. J.. Strauss. A.. (1990). *Ground theory research procedures, canons and evaluative criteria*. *Qual. Social*. 13(1). 3-21.

- Glaser. B.G. & Strauss. A.L. (1967). *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*, Aldine Publications Company, New York.
- Glaser. Barney. G.. & Judith Holton. (2004). *Remodeling Grounded Theory*. *Forum: Qualitative Social Research*. 5(2). doi:10.1016/j.clae.2007.06.001.
- Hampton. K. N. & Wellman. B. (2002). *Neighboring in Neville: How the Internet helps connect people in a wired suburb*. *City and Community*. 1: forthcoming. *Intersection of Users' Personality and Social Media Use*. *Computers in Human Behavior*. 26. 247-253.
- Jovanovic. M.. Mas. A.. Mesquida. A.. Lalic. B. (2017). *Transition of organizational roles in Agile Transformation Process: A Grounded Theory approach*. *The Journal of Systems & Software*. 133. 174-194.
- Kraut. R.. Kiesler. S.. Boneva. B.. Cummings. J. N.. Helgeson. V.. & Crawford. A. M. (8118). *Internet paradox revisited*. *Journal of Social Issues*. 52. 49-74.
- Ryan. T.. & Xenos. S. (2011). *Who uses Facebook? An investigation into the relationship between the Big Five, shyness, narcissism, loneliness, and Facebook usage*. *Computers in Human Behaviour*. 87. 0652-0664.
- Schwandt. T.A. Lincoln. Y.S. Guba. E.G. (2007). *Judging interpretations: but is it rigorous? Trustworthiness and authenticity in naturalistic evaluation*. *New Dir Eval*. 114. 11-25.
- Szwedlo. D. E.. Mikami. A. Y.. Allen. J. P. (2011). *Qualities of peer relations on social networking websites: Predictions from negative mother-teen interactions*. *Journal of Research on Adolescence*. 21(1). 595-607.
- Wellman. B.. Quan-Haase. A.. Boase. J.. Chen. W.. Hampton. K.. Isla de Diaz. I.. Miyato. K. (2003). *The social affordances of the internet for networked individualism*. *Journal of Computer Mediated Communication*. 8(3).

Archive of SID

Archive of SID